

Nieuwsbrief rechtsgeschiedenis – november 2007 zie ook: www.rechtsgeschiedenis.be

---

Woord vooraf

Geachte lezer,

Justitie is vandaag een zeer actueel thema, maar tot voor enkele decennia lag dat anders. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat over **de geschiedenis van justitie in België** sinds de Franse Revolutie tot op heden slechts luttel wetenschappelijk onderzoek verricht werd.

Dit werd pijnlijk duidelijk bij het onderzoek dat geleid heeft tot de publicatie van de *Politieke en sociale geschiedenis van justitie in België van 1830 tot heden*. Hierin werd immers vastgesteld dat er heel wat lacunes zijn, die zelfs ronduit flagrant zijn voor de geschiedenis van het civielrechtelijke beleid en van de juridische beroepen. Voor de verhoudingen tussen justitie en maatschappij bleek dat, in vergelijking met de literatuur op internationaal vlak, empirische studies ontbraken. En zelfs voor onderwerpen, waarvan de indruk bestond dat er meer informatie voorhanden was, zoals het strafrechtelijke beleid, de politie of het penitentiaire personeel, moest er nog veel onderzoek gebeuren om tot een volledige, kritische en gestructureerde synthese te kunnen komen. Dit alles verklaart waarom een overkoepelende visie op de historische evolutie van de justitie in België en haar inwerking op de huidige situatie tot op heden eenvoudigweg ontbrak.

Doch niet getreurd: aan deze droefenis komt spoedig een eind! Op de banier bovenaan deze *Rechtshistorische Courant* ziet U immers de leden afgebeeld van het multidisciplinaire, interuniversitaire team van de *“InterUniversitaire Attractie Pool (IUAP) P 06/1: Justitie en Samenleving : sociopolitieke justitiegeschiedenis in België (1795-2005)”*. Hun ambitieuze doel bestaat erin, op vier jaar tijd de sociopolitieke geschiedenis in België in de periode 1795-2005 grondig uit te spitten. De projectleiders zijn X. Rousseaux (UCL), D. Heirbaut (UGent), K. Velle (Algemeen Rijksarchief), D. Luyten (SOMA) en J.-P. Nandrin (FUSL). Zij hebben versterking gekregen van een team van een postdoc (M. De Koster) en meer dan tien doctorandi dankzij de gulle steun van de Federale Dienst Wetenschapsbeleid. Aan dit project werken ook buitenlandse collega's mee: S. Faber (VU) en H. Leuwers en C. Denys (Lille III). Verder in deze nieuwsbrief wordt al een eerste congres aangekondigd en meer info over het IUAP Justitiegeschiedenis in België zal verschijnen in de volgende nieuwsbrieven.

D. HEIRBAUT & B. DEBAENST

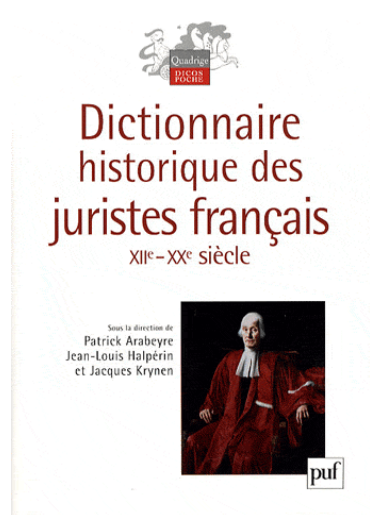

Recente publicaties

2006

VAN DIEVOET, Guido, *Coutumes du Tournaisis*, Brussel, FOD justitie, 2006.

2007

ARABEYRE, Patrick, HALPÉRIN, Jean-Louis, KRYNEN, Jacques, *Dictionnaire historique des juristes français (XIIe – Xxe siècle)*, PUF, 2007.

ISBN : 978-2-13-056495-9

Dit interessante naslagwerk bevat gegevens over 1278 personen wiens werken van grote invloed geweest zijn op het Franse recht, gaande van commentatoren van het Romeins en canoniek recht tot invloedrijke juristen vandaag. Hierdoor vormt het een onmisbaar naslagwerk voor een ieder die bezig is met de Franse rechtsgeschiedenis. Niet minder dan 152 universiteiten en onderzoekers hebben er aan meegewerkt. Elke bespreking bevat een biografie van de jurist, een analyse van diens werken en een korte bibliografische referentie. Een algemene bibliografie en een index vervolledigen het werk.

Call for papers :

➔ 16-17 juli 2008 : Conference :

“Early English Law: A Centenary Conference on Die Gesetze der Angelsachsen of Felix Liebermann (1903-1916)”

Info: <http://www.history.ac.uk/conferences/medieval.php#79>

➔ 30-31 mei 2008 : Workshop :

“Writing the history of psychiatry after 1945”

Info: <http://pierrehenri.castel.free.fr/Affiches/1945.htm>

Kalender

→ 7 november 2007: academische zitting 175 jaar Hof van Beroep te GENT

Het Hof van Beroep te Gent viert dit jaar zijn 175-jarig bestaan. Ter uitvoering van de organieke wet van 4 augustus 1832 werd het nieuwe Hof op 15 oktober 1832 geïnstalleerd en hielden de achttien raadsheren hun eerste algemene vergadering op 7 november 1832.

Dit feit wordt herdacht met een academische zitting op 7 november 2007.

Deze viering krijgt evenwel een bijzondere betekenis aangezien dit jaar ook het nieuwe gerechtsgebouw aan de Opgeëistenlaan (Rabot) in gebruik werd genomen door de rechtbanken van het gerechtelijk arrondissement Gent.

Het Hof van Beroep blijft gehuisvest in het oude gerechtsgebouw dat een belangrijke renovatie tegemoet ziet.

Het is daarom het uitgelezen moment om de geschiedenis van het gerechtsgebouw aan het Koophandelsplein te belichten aan de hand van enerzijds een **boek**, getiteld “**De tempel van Themis**” en anderzijds een **tentoonstelling** en **rondleiding** in dit gerechtsgebouw van 8 tot 18 november 2007.

Tevens wordt het publiek in de mogelijkheid gesteld om het **nieuwe gerechtsgebouw** aan het Rabot te verkennen. Met de enthousiaste medewerking van de Gidsenbond zal er tussen de beide gebouwen een **pendeldienst** op de Gentse waterwegen en een **begeleid bezoek** aan het nieuwe gebouw worden georganiseerd.

De rondleiding en de pendeldienst worden verzorgd door de **Gidsenbond** en **Gent – Watertoerist bvba**:

- op **dinsdag** en **zaterdag** (eventueel andere dagen op aanvraag door groepen (min. 20 personen)); rondleiding en pendeldienst duren ongeveer 2 uur; laatste gidsbeurt om 17.00 uur
- vooraf **inschrijven** is noodzakelijk, op tel. 09 – 269.08.69 of e-mail: info@gent-watertoerist.be
- prijs: **€ 7,00** per persoon

→ 8 november 2007 : Journée d'étude – Paris :

« *La gendarmerie, force urbaine du XVIIIe siècle à nos jours* »

info : <http://crhxix.univ-paris1.fr/page5-7gendarmerie.htm>

→ 20 november 2007 : vergadering Forum Romanum :

Dirk Venema : « *Nederlandse rechtspraak in oorlogstijd* »

Info: Eric Pool eh7@xs4all.nl

De volgende data voor de samenkomsten van Forum Romanum zijn :

- 18 december 2007
- 22 januari 2008
- 4 maart 2008

→ 29 november 2007 : Lezing Sartonmedaille :

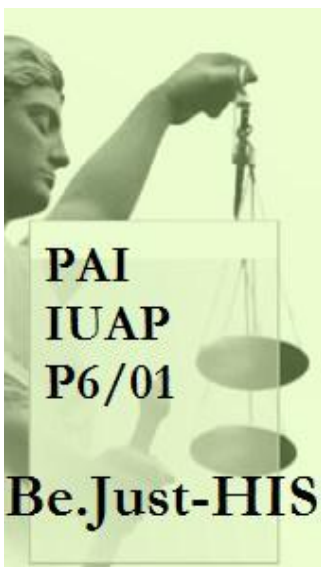
Fred Stevens : « *De volkenbond : een entr'acte ?* »

Info: de lezing gaat door om 16 uur in het nieuw auditorium van de faculteit economie in de Tweekerkenstraat te Gent (naast de kerk van de Sint-Pieters-Abdij aan het Sint-Pietersplein). Na de lezing zal de Sartonmedaille aan de laureaat uitgereikt worden.
Vrije toegang.

→ 30 november 2007: Journée d'études CHDJ – IRHiS:

« *L'acculturation des modèles policiers et judiciaires français en Belgique et aux Pays-Bas (1795-1815)* »

programma :

9h : Accueil

9h15-9h30 : Présentation de la journée d'études

9h30h-10h : *Les transformations de la police à Bruxelles sous le régime français, 1795-1814.* Catherine Denys, Université Lille III

10h-10h30 : *Enjeux et effets d'un amalgame : le personnel des compagnies de gendarmerie dans les départements belges (1800-1813).* Aurélien Lignereux, Université de Savoie.

10h30-11h : Débat

11h-11h30 : Pause

11h30-12h : *L'introduction du modèle de justice impériale dans les départements hollandais (1811-1813)*. Xavier Rousseaux, Université catholique de Louvain.

12h-12h30 : *La poursuite pénale sous le Directoire (1795-1799) et l'Empire (1811-1814). Evolutions et ruptures des modèles judiciaires français*. Emmanuel Berger, Université catholique de Louvain.

12h30-13h : Débat

13h-14h : Pause

14h-14h30 : *Les magistrats des départements belges (1795-1814). Méthodologie et approche quantitative*. Catherine Goffin, Facultés universitaires Notre-Dame de la Paix à Namur.

14h30-15h : *Policing Resistance to Napoleonic. Conscription and Local Conflicts in the Department of the Dyle (1798-1814)*. Hassan Ben Toutouh, Vrije Universiteit Brussel.

15h-15h30 : *Les exécutions publiques dans le département de la Dyle, du Directoire à la fin de l'Empire (1795-1814)*. Laurence Gerling, Xavier Rousseaux, Université catholique de Louvain.

15h30-16h : Débat

16h-16h30 : Conclusions

Plaats : Louvain-la-Neuve, place du Cardinal Mercier n°10, salle Socrate 25

Verdere Info : CHDJ/UCL - Tel : 32-(0)10/47-49-63 - E-mail : diane.olivier@uclouvain.be

➔ 8 december 2007 : Symposium over Viglius van Aytta

Het is dit jaar 500 jaar geleden dat op Barrahuis onder Wirdum de beroemde geleerde en staatsman Viglius van Aytta werd geboren. Als voorzitter van de Geheime Raad te Brussel en van de Raad van State had hij grote politieke invloed. Het Historisch Centrum Leeuwarden en de Fryske Akademy organiseren op zaterdag 8 december een symposium over Viglius. Aan de orde zullen komen zijn Europese betekenis, en de relatie tussen centraal bestuur (Brussel) en de regio (Friesland). Daarnaast zal aandacht worden besteed aan het milieu van adel en rijke boeren waaruit Viglius voortkwam, en aan het netwerk van vrienden en verwanten die hij opbouwde.

De kosten voor de deelname bedragen € 10,-. Aanmelding kan geschieden per email: pnoomen@fa.knaw.nl. Locatie is het nieuwe gebouw van het Historisch Centrum Leeuwarden, Groeneweg 1, 8911 EH Leeuwarden, tel. 058/2338399, aanvang 13u30.

→ 29-30 mei 2008: congres : University of Aarhus, Denemarken:

“Custom. Development and Use of a Legal Concept in the High Middle Ages”

meer informatie volgt later

→ 13-16 november 2008 : Annual Meeting of the American Society of Legal History (ASLH) – OTTAWA

meer informatie volgt later

Call for manuscripts:

→ Studies in the history of private law :

Studies in the History of Private Law is a peer reviewed book series on the history of private law in the broadest sense. It focuses on the history of the two major families of private law in the world, the Continental and Anglo-American legal families. The history of civil procedure is expressly included in the series. There is no restriction in terms as long as the particular object studied finds its origin in these two families. The approach is preferably comparative in nature, both vertically and horizontally, although studies that approach the subject matter from a different perspective are not automatically excluded. The aim of the series is to study the historical development of particular areas and topics of private law and to explain existing differences and similarities between and within the two major families from a historical perspective. An additional aim is to contribute to a mutual understanding of different approaches to similar problems within the various legal systems. The series also studies the growing need for a *ius commune* in today's globalising world and provides the necessary historical information for those working in the field of harmonisation projects. The series not only incorporates dogmatical studies, but also offers a forum for interdisciplinary works. These works do not have to concentrate exclusively on the development of private law or legal history, but will, nevertheless, have these areas as a main theme. In addition, the series welcomes works that study private law in relationship to other fields of law such as constitutional law. *Studies in the History of Private Law* aspires at offering a forum for all scholars working on the history of private law regardless of their perspective, from truly historical studies on doctrines and practices of the past to works of theory of private law, heavily relying on historical argument. It publishes works of scholars from several constituencies, primarily private lawyers and legal historians, but also other scholars such as legal philosophers and intellectual historians.

BRILL

Info: R.C. (Remco) van Rhee (Remco.vanRhee@METAJUR.unimaas.nl), Dirk Heirbaut (dirk.heirbaut@UGent.be) of Matthew C. Mirow (mirowm@fiu.edu)

Varia:

➔ Genk viert 50 jaar vrederecht in 2008

Het vrederecht van het kanton Genk werd opgericht door de wet van dinsdag 13 mei 1958 (B.S. 18 mei 1958) en bestaat in 2008 vijftig jaar. Het vrederecht en de stad Genk wensen deze voor de bevolking van de stad Genk en voor justitie belangrijke gebeurtenis niet onopgemerkt te laten voorbijgaan.

Het programma bestaat uit:

1. Een feestzitting op vrijdag 13 juni 2008 om 16 uur in de Aula van de Limburghal te Genk. Het programma wordt later medegedeeld.
2. Opendeurdagen in het vrederecht te Genk op zaterdag 14 en zondag 15 juni 2008 van 10 tot 18 u. met een informatieve rondleiding door de vrederechter, de plaatsvervangende rechters en de griffiers en een eerste gratis advies door advocaten van het Bureau voor Juridische bijstand.
3. Bij deze gelegenheid wordt een fraai, lijvig en rijk geïllustreerd jubileumboek uitgegeven.

DEEL I bevat het verhaal van vijftig jaar vrederecht van het kanton Genk, voorafgegaan door dertig jaar strijd door de overheid van Genk voor het bekomen van een vrederecht, een blik op het vroegere kanton Bilzen, bevoegd voor Genk, ludieke anekdotes en nuttige gegevens.

Dit deel is geschreven door Paul Vrancken (1926), ere-hoofdgriffier van de politierechtbank te Tongeren, met afdelingen te Tongeren, Genk en Maaseik, oud-griffier van het vrederecht Bilzen, medestarter van het vrederecht Genk en bevoorrechte getuige.

Dit deel vermeldt minstens 450 personen en telt 83 foto's.

Al wie van ver of dichtbij betrokken was bij de activiteiten van het vrederecht komt er in voor. DEEL II brengt een historisch antwoord op de vraag : "Waar kon de Genkse rechtzoekende terecht vóór de oprichting van de vrederechten in onze gewesten ?"

Dit deel is geschreven door Alex Marut (1954), commissaris van politie, lokale politiezone GAOZ, ondervoorzitter vzw Heemkring "Heidebloemke", secretaris van de vzw Koninklijke Vereniging van Limburgse Schrijvers. Dit deel bevat 35 afbeeldingen.

Het boek is te bekomen door overschrijving van € 30,00
op de rekening 745-0139957-55 op naam JUBILEUM
Elk boek bevat een uitnodiging voor de festiviteiten in juni 2008 !!!

ZOLANG DE VOORRAAD STREKT !!!

De wijze van distributie wordt later medegedeeld: levering april 2008

Verdere inlichtingen ook op de websites: www.genk.be en www.pro-justitia.be (INFO)

→ **Centro di studi e ricerche Diritti Antichi (CEDANT) – Pavia (Italia) :**
Collegio di Diritto Romano:

“Homo, caput, persona. La costruzione giuridica dell'identità nell'esperienza romana”

info: <http://www.iuss.unipv.it/UserFiles/File/Cedant2008.pdf>

→ **ADDENDUM/ERRATUM/CORRIGENDUM :**

De papers van de sessies van de *Southern African Society of Legal Historians* zullen niet gepubliceerd worden in *De Iure*, zoals eerst meegedeeld, maar wel in *Fundamina!*

Met vriendelijke groeten,

Dirk Heirbaut
Bruno Debaenst
M.m.v.
Chris Coppens
Frederik Dhondt
Margreet Duynstee
Sjoerd Faber
Rik Opsommer

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze lijst laten verspreiden of wilt U dat een collega of vriend aan deze lijst toegevoegd wordt, mail dan naar een van de editors:

Dirk.heirbaut@ugent.be
Bruno.debaenst@ugent.be
s.faber@rechten.vu.nl
archieff@ieper.be
M.C.I.M.Duynstee@law.leidenuniv.nl
e.c.coppens@planet.nl

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be

Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 300 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, wilt U dat dan laten weten door een e-mailtje naar:

Dirk.heirbaut@ugent.be

Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden.

Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.
